

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2023. június 22.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 20. cikk – A tagállamok területén való szabad mozgáshoz és szabad tartózkodáshoz való jog – Valamely tagállam által egy olyan harmadik országbeli állampolgár szülővel szemben hozott, tartózkodási jogot megtagadó határozat, akinek kiskorú gyermeke ugyanezen tagállam állampolgárságával rendelkezik – Az Európai Unió területén kívül tartózkodó gyermek, aki e területen soha nem tartózkodott”

A C-459/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (Utrechtben eljáró hágai bíróság, Hollandia) a Bírósághoz 2020. szeptember 15-én érkezett, 2020. szeptember 10-i határozatával terjesztett elő az

X

és

a **Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök, L. Bay Larsen, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács bírójaként eljárva, P. G. Xuereb, A. Kumin (előadó) és I. Ziemele bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. február 23-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- X képviseletében M. van Werven és J. Werner advocaten,
- a holland kormány képviseletében K. Bulterman és C. S. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: holland.

- a dán kormány képviselőjében M. Jespersen, J. Nymann-Lindgren és M. Søndahl Wolff, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében C. Ladenburger, E. Montaguti és G. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. június 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 20. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az X thaiföldi állampolgár és a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (igazságügyi és biztonsági államtitkár, Hollandia; a továbbiakban: államtitkár) között X tartózkodási engedély iránti kérelmének utóbbi általi elutasítása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 3 X jogszerűen tartózkodott Hollandiában, ahol házasságot kötött a holland állampolgárságú A-val. E házasságból született egy holland állampolgárságú gyermek.
- 4 Ez a gyermek, aki az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtásakor tízéves volt, Thaiföldön született, ahol anyai nagyanyja nevelte, mivel X a gyermek születését követően visszatért Hollandiába. A gyermek a születése óta e harmadik országban élt, és soha nem tartózkodott Hollandiában, sem az Európai Unió más tagállamában.
- 5 2017. május 22-i határozatukkal a holland hatóságok visszavonták X tartózkodási jogát 2016. június 1-jére – X A-tól való különválása időpontjára – visszaható hatállyal.
- 6 2018. május 17-én felbontották A és X házasságát.
- 7 2019. május 6-án az államtitkár értesítette X-et, hogy 2019. május 8-án kiutasítják Bangkokba (Thaiföld).
- 8 2019. május 7-én X kérte, hogy Hollandiában tartózkodhasson B-nél, aki e tagállam állampolgára. E kérelem értékelése keretében a holland hatóságok hivatalból megvizsgálták, hogy az alapeljárás felperese megszerezheti-e az EUMSZ 20. cikk alapján a származékos tartózkodási jogot annak érdekében, hogy gyermekével együtt az Unió területén tartózkodhasson.
- 9 2019. május 8-i határozatával az államtitkár többek között azzal az indokkal utasította el az említett kérelmet, hogy X nem hivatkozhat az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jogra, úgy, ahogyan azt a Bíróság a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítéletben (C-133/15, EU:C:2017:354) elismerte.

- 10 2019. május 8-án X-et kiutasították Bangkokba.
- 11 2019. július 2-i határozatával az államtitkár elutasította az X által a 2019. május 8-i határozattal szemben benyújtott panaszt. X ekkor keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelynek keretében arra hivatkozott, hogy a tartózkodási jogot megtagadó ezen határozat miatt gyermeke, jóllehet holland állampolgár, meg van fosztva az Unióban való tartózkodás lehetőségétől, és hogy következésképpen az említett határozat megkérdőjelezi azon jogok tényleges érvényesülését, amelyekkel e gyermek az uniós polgár jogállása folytán rendelkezik.
- 12 E tekintetben X hangsúlyozza, hogy gyermeke, akiért mind jogilag, mind anyagilag ő viseli a felelősséget, és akihez mindig is kötődött érzelmileg, teljes mértékben tőle függ. Kifejti, hogy Thaiföldre való visszatérése óta napi szinten ő gondoskodik róla. A gyermek anyai nagymamája egészségi állapota miatt már nem képes gondoskodni a gyermekről. X hozzáteszi, hogy a surini bíróság (Thaiföld) 2020. február 5-i ítéletével neki ítélte a gyermek feletti kizárólagos felügyeleti jogot.
- 13 Mivel a gyermek nem beszél sem angolul, sem hollandul, nem tud értekezni az apjával, akivel 2017 óta nem tartotta a kapcsolatot. X szerint A-nak nincs érzelmi kötődése a gyermekhez, és semmilyen módon nem gondoskodott róla.
- 14 Az államtitkár előadja, hogy az X-nek címzett, tartózkodási jogot megtagadó határozatnak nincs olyan hatása, hogy gyermekének el kellene hagyni az Unió területét, hiszen e gyermek a születése óta Thaiföldön tartózkodik. Ezenkívül nem tekinthető automatikusan úgy, hogy X kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik a gyermek felett, mivel a thaiföldi bíróság ítéletét, amelyre e tekintetben hivatkozik, nem ismerték el. Egyébiránt X nem bizonyította, hogy a Thaiföldre való visszatérése óta ténylegesen ő gondoskodik a gyermekről. Szerinte nincs objektív bizonyíték arra, hogy e személy és a gyermek között olyan függőségi viszony állna fenn, hogy ez utóbbi is kénytelen lenne az Unió területén kívül tartózkodni, ha X-től megtagadják a tartózkodási jogot. Valószínűleg az a tény, hogy a gyermek szinte egész eddigi élete során el volt választva az anyjától, befolyásolta a kötődését, és így az utóbbitól való függőségét. Ezenkívül A-nak a gyermek életében betöltött szerepe nem egyértelmű, és az a tény, hogy X azt állítja, hogy A nem törődik a gyermekkel, szubjektív elem. Az államtitkár hozzáteszi, hogy X nem bizonyította, hogy gyermeke Hollandiában szeretne élni, vagy hogy e gyermek érdekében állna, hogy anyja e tagállamban tartózkodási engedéllyel rendelkezzen.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság arra is szeretne választ kapni, hogy a Bíróság által a 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítéletben (C-34/09, EU:C:2011:124), a 2011. november 15-i Dereci és társai ítéletben (C-256/11, EU:C:2011:734), a 2012. december 6-i O és társai ítéletben (C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776), valamint a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítéletben (C-133/15, EU:C:2017:354) kimondott elvek alkalmazhatók-e olyan esetben, mint az alapeljárás tárgyát képező eset, amelyben az uniós polgár kiskorú gyermek az Unió területén kívül tartózkodik, illetve soha nem is tartózkodott ezen a területen.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Bíróság nemleges válasza a holland jog szerint azt jelentené, hogy egy harmadik ország olyan állampolgára, aki egy kiskorú uniós polgár szülője, sohasem kaphatná meg az EUMSZ 20. cikkből eredő származékos tartózkodási jogot, és csak akkor utazhatna be jogszerűen Hollandiába, ha az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény 8. cikke értelmében vett, a magán- és családi élethez való jogra alapított tartózkodási kérelmet nyújtana be. A holland jogszabályoknak megfelelően az ilyen kérelem főszabály szerint megköveteli, hogy a kérelmező

mint a szélesebb család tagja ideiglenes tartózkodási engedéllyel rendelkezzen. E célból azonban többek között az szükséges, hogy az a családtag – nevezetesen a „családegyesítő” –, akinél a tartózkodást tervezik, saját maga betöltse a 21. életévét. Márpedig a kiskorú gyermek *per definitionem* nem felelhet meg e feltételnek, ami azt jelenti, hogy az ilyen tartózkodási engedély iránti kérelem eleve nem lehet sikeres.

- 17 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság arra is szeretne választ kapni, hogy milyen szempontok alapján kell értékelni az uniós polgár harmadik országbeli állampolgártól való függőségi viszonyának fennállását, valamint a gyermek feletti felügyeleti jog ténylegességének kérdését az alapeljárás összefüggésében.
- 18 E körülmények között határozott úgy a rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (Utrechtben eljáró hágai bíróság, Hollandia), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 20. cikket, hogy azzal ellentétes az, ha valamely tagállam egy olyan harmadik országbeli állampolgártól, akinek eltartott kiskorú gyermeke uniós polgár, és tényleges függőségi viszonyban áll e harmadik országbeli állampolgárral, megtagadja a tartózkodási jogot egy olyan tagállamban, amelynek állampolgárságával a kiskorú uniós polgár rendelkezik, miközben a kiskorú uniós polgár a tagállam és az Unió területén kívül tartózkodik, és/vagy még soha nem tartózkodott az Unió területén, így a kiskorú uniós polgártól ténylegesen megtagadják az Unió területén történő tartózkodást?
- 2) a) A (kiskorú) uniós polgároknak kell-e hivatkozniuk az uniós polgárság alapján őket megillető jogok gyakorlásához fűződő érdekre, vagy nekik kell-e ilyen érdeket valószínűsíteniük?
b) Van-e jelentősége ebben az összefüggésben annak, hogy a kiskorú uniós polgárok általában nem érvényesíthetik önállóan a jogaikat, és nem dönthetnek maguk a tartózkodási helyükről, hanem e tekintetben valamelyik szülőjükre (szüleikre) vannak utalva, ami azzal a következménnyel járhat, hogy egy kiskorú uniós polgárt uniós polgárként megillető jogokat az ő nevében gyakorolják, miközben ez esetleg összeegyeztethetetlen a kiskorú uniós polgárnak például a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet (C-133/15, EU:C:2017:354) értelmében vett egyéb érdekeivel?
c) Abszolút jogokról van-e itt szó abban az értelemben, hogy azok érvényesülése nem akadályozható, vagy azon tagállamnak, amelynek állampolgárságával a (kiskorú) uniós polgár rendelkezik, tevéleges kötelezettsége is van e jogok gyakorlásának lehetővé tételére vonatkozóan?
- 3) a) Az első kérdésben említett függőségi viszony fennállásának megítélése szempontjából döntő jelentősége van-e annak, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő a kérelem benyújtását vagy a tartózkodási jogot megtagadó határozat meghozatalát vagy azon időpontot megelőzően, amikor valamely (nemzeti) bíróság az e megtagadást érintő jogi eljárásban határozatot hoz, napi szinten gondoskodott-e a kiskorú uniós polgárról, vagy hogy eddig mások látták el e feladatot, és/vagy ők (továbbra is) el tudják látni e feladatot?
b) Ebben az összefüggésben megkövetelhető-e a kiskorú uniós polgártól, hogy az uniós jogból eredő jogainak tényleges gyakorlása érdekében az Unió területén a másik szülőjénél telepedjen le, aki ugyan uniós polgár, azonban esetleg már nem rendelkezik felügyeleti joggal a kiskorú személy felett?

- c) Amennyiben ez a helyzet, van-e jelentősége e tekintetben annak, hogy e szülő gyakorolja, illetve gyakorolta-e a felügyeleti jogot a kiskorú személy felett, és/vagy jogi, gazdasági vagy érzelmi szempontból e szülő viseli, illetve viselte-e gondját a kiskorú személynek, és hogy e szülő hajlandó-e e gondviselést ellátni, és/vagy a kiskorú személyről gondoskodni?
- d) Amennyiben bebizonyosodik, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik a kiskorú uniós polgár felett, ez azt jelenti-e, hogy kisebb jelentőséget kell tulajdonítani a jogi, gazdasági és/vagy érzelmi szempontból történő gondoskodásnak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 19 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy uniós polgár kiskorú gyermek, aki valamely tagállam állampolgárságával rendelkezik, születése óta e tagállam területén kívül él, és soha nem tartózkodott az Unió területén, kizárja, hogy egy harmadik ország állampolgárságával rendelkező egyik szülőjét, akitől e gyermek függ, e cikk alapján származékos tartózkodási jog illesse meg.
- 20 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az EUMSZ 20. cikk az uniós polgár jogállását biztosítja mindenki számára, aki valamely tagállam állampolgára, azzal a céllal, hogy a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása legyen (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítélet, C-34/09, EU:C:2011:124, 41. pont; 2022. június 9-i Préfet du Gers és Institut national de la statistique et des études économiques ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 21 Az uniós polgárság alapvető és egyéni jogot ruház az Unió valamennyi polgárára annak érdekében, hogy szabadon mozoghassanak és tartózkodhassanak a tagállamok területén, az EUM-Szerződésben és a végrehajtására hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokra és feltételekre is figyelemmel (2020. február 27-i Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Uniós polgár házastársa) ítélet, C-836/18, EU:C:2020:119, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 22 A Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 20. cikkel ellentétesek azok a nemzeti intézkedések, ideértve az uniós polgárok családtagjainak tartózkodási jogát megtagadó határozatokat is, amelyek azzal a hatással járnak, hogy megfosztják az uniós polgárokat az uniós polgár jogállásuk révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől (lásd többek között: 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítélet, C-34/09, EU:C:2011:124, 42. pont; 2012. december 6-i O és társai ítélet, C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776, 45. pont; 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 61. pont).
- 23 Ugyanakkor, az EUM-Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései nem biztosítanak önálló jogot a harmadik országok állampolgárai számára. Az ilyen állampolgárokat megillető esetleges jogok ugyanis nem az említett állampolgárok saját jogai, hanem az uniós polgárok által élvezett jogokból származtatott jogok. Az említett származékos jogok célja és igazolása azon a megfontoláson alapul, hogy e jogok el nem ismerése sértheti többek között az uniós polgárnak az

Unió területén való szabad mozgását (2022. szeptember 7-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog jellege] ítélet, C-624/20, EU:C:2022:639, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 24 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy vannak egészen különleges helyzetek, amelyekben – noha a harmadik országok állampolgárainak tartózkodási jogára vonatkozó származékos jog nem alkalmazható, és az érintett uniós polgár nem élt a szabad mozgáshoz való jogával – meg kell adni a tartózkodási jogot a harmadik ország olyan állampolgára számára, aki az említett uniós polgár családtagja, mivel ellenkező esetben az uniós polgárság elveszítene hatékony érvényesülését, ha az ilyen jog megtagadásának következményeként e polgár valójában kénytelen lenne elhagyni az Unió egészének területét, és ezzel megfosztaná őt az e jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől (2018. május 8-i K. A. és társai [Családegysítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 A jelen ítélet előző pontjában említett helyzeteket az jellemzi, hogy bár olyan rendelkezések szabályozzák ezeket, amelyek *a priori* a tagállamok hatáskörébe tartoznak, nevezetesen a harmadik országok állampolgárainak beutazási és tartózkodási jogára vonatkozó, a másodlagos uniós jog rendelkezéseinek a hatálya alá nem tartozó rendelkezések, amelyek bizonyos feltételek mellett előírják az ilyen jog megadását, e helyzetek mégis szoros összefüggésben állnak az uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogával, amellyel ellentétben áll az, ha abban a tagállamban, ahol az uniós polgár tartózkodik, a harmadik országok állampolgáraitól megtagadják a beutazás és a tartózkodás ezen jogát, mivel ebben az esetben sérülne e szabadsághoz való jog (2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából eredően a tartózkodási jognak a harmadik ország állampolgárával szembeni megtagadása azonban csak akkor akadályozhatja az uniós polgárság hatékony érvényesülését, ha a harmadik ország ezen állampolgára és az uniós polgársággal rendelkező családtagja között olyan függőségi viszony áll fenn, amelynek következtében az uniós polgár arra kényszerül, hogy kísérje a szóban forgó harmadik országbeli állampolgárt, és elhagyja az Unió egészének területét (2018. május 8-i K. A. és társai [Családegysítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 52. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2022. szeptember 7-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog jellege] ítélet, C-624/20, EU:C:2022:639, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 Szintén a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a valamely tagállam területén való tartózkodáshoz való jog megtagadásához vagy elvesztéséhez hasonlóan az Unió területére való beutazásra vonatkozó, az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjával szemben elrendelt tilalom is eredményezheti azt, hogy ezen uniós polgárt megfosztják a jogállása által biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől, amennyiben az e személyek közötti eltartotti viszony miatt e beutazási tilalom az említett polgárt *de facto* arra kényszeríti, hogy az Unió egészének területét elhagyja annak érdekében, hogy az említett tilalom által érintett, harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját elkísérje (2023. április 27-i M. D. (A Magyarországra való beutazás tilalma) ítélet, C-528/21, EU:C:2023:341, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Mindemellert – ellentétben az EUMSZ 20. cikkel kapcsolatos ügyekben felmerült esetekkel, amelyekről a Bíróság már határozott – olyan esetben, mint amelyről az alapügyben szó van, a tartózkodási jog megtagadása az uniós polgár kiskorú gyermek harmadik ország

- állampolgárságával rendelkező szülőjétől nem jár azzal a hatással, hogy e gyermek arra kényszerülne, hogy kísérje a harmadik országbeli állampolgár szülőjét, és elhagyja az Unió területét, hiszen a születése óta harmadik országban él, és soha nem tartózkodott az Unióban.
- 29 Mindenesetre egyrészt, bár a Bíróság a jelen ítélet 22. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat kapcsán megjegyzi, hogy azokban az esetekben az érintett gyermek mindig is az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, e pontosítás kizárólag annak hangsúlyozására irányul, hogy az EUMSZ 20. cikkből eredő származékos tartózkodási jog kedvezménye nem e gyermek Unión belüli szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának gyakorlásától függ, hanem az uniós polgárságától, amely jogállást az említett jog gyakorlásától függetlenül élvez, pusztán amiatt, hogy valamely tagállam állampolgárságával rendelkezik.
- 30 Másrészt abban az esetben, ha függőségi viszony áll fenn az uniós polgár gyermek és a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülője között, megtagadni ez utóbbitól az e gyermek állampolgársága szerinti tagállamban való tartózkodás jogát akadályozhatja az említett gyermeket abban, hogy az Unió területén tartózkodjon vagy ott szabadon mozogjon, mivel ebben az esetben kénytelen lesz e szülőnél valamely harmadik országban tartózkodni.
- 31 E tekintetben az uniós polgár gyermek számára abból eredő következményeket, hogy a gyakorlatban akadályoztatva lesz abban, hogy az Unió területére beutazzon és ott tartózkodjon, hasonlóknak kell tekinteni az Unió területének elhagyására való kötelezésből eredő következményekhez.
- 32 Amint az a jelen ítélet 23. pontjából kitűnik, az EUM-Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései a harmadik országok állampolgárai számára csak az uniós polgárt megillető jogokból származtatott jogokat biztosítanak.
- 33 Az EUMSZ 20. cikk értelmében a harmadik ország állampolgárát mint uniós polgár családtagját megillető tartózkodási jog tehát azzal igazolható, hogy az ilyen tartózkodás szükséges ahhoz, hogy ezen uniós polgár ténylegesen élhessen az e jogállás révén biztosított jogok lényegével, amíg az említett állampolgárral fennálló függőségi viszony fennáll (2022. szeptember 7-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog jellege] ítélet, C-624/20, EU:C:2022:639, 41. pont).
- 34 Márpedig a tartózkodási jognak az uniós polgár gyermek harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülőjétől való megtagadása csak abban az esetben járhat következményekkel e jogok e gyermek általi gyakorlására, ha ez utóbbinak e szülővel kellene az érintett tagállam területére beutaznia, vagy hozzá csatlakoznia, és ezt követően e területen kellene maradnia.
- 35 Abban az esetben viszont, ha az uniós polgár gyermek harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülője egyedül tartózkodik az Unió területén, miközben e gyermek egy harmadik országban marad, az e szülőtől az e területen való tartózkodáshoz való jogot megtagadó határozat semmilyen hatással nem lesz az említett gyermek jogainak gyakorlására.
- 36 Ennélfogva az EUMSZ 20. cikkre alapított tartózkodási jogot nem kell feltétlenül megadni az uniós polgár kiskorú gyermek harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülőjének olyan esetben, amikor sem e szülő származékos tartózkodási jog iránti kérelme, sem pedig az ügy általános összefüggései nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy e gyermek, aki soha nem

tartózkodott az állampolgársága szerinti tagállamban, az uniós polgárként őt megillető jogait – az említett szülővel együtt e tagállam területére való belépéssel és ott-tartózkodással – gyakorolni fogja.

- 37 Az e tekintetben kizárólagos hatáskörrel rendelkező előterjesztő bíróság feladata, hogy elvégezze az ahhoz szükséges ténybeli vizsgálatokat, hogy az alapügyben ne csak azt értékelje, hogy a jelen ítélet 26. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett függőségi viszony fennáll-e, hanem azt is, hogy bizonyított-e, hogy az érintett gyermek a harmadik országbeli állampolgár szülőjével együtt Hollandiába be fog utazni és ott fog tartózkodni.
- 38 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy uniós polgár kiskorú gyermek, aki valamely tagállam állampolgárságával rendelkezik, születése óta e tagállam területén kívül él, és soha nem tartózkodott az Unió területén, nem zárja ki, hogy egy harmadik ország állampolgárságával rendelkező egyik szülője, akitől e gyermek függ, az e cikkben alapuló származékos tartózkodási jogot élvezhessen, amennyiben bizonyításra kerül, hogy az említett gyermek az állampolgársága szerinti tagállam területére e szülő társaságában be fog utazni és ott fog tartózkodni.

A második kérdésről

- 39 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az a tagállam, amelyhez olyan harmadik országbeli állampolgár nyújt be származékos tartózkodási jog iránti kérelmet, akinek az e tagállam állampolgárságával rendelkező, uniós polgár kiskorú gyermeke tőle függ, és születése óta az említett harmadik országban él, anélkül hogy valaha is az Unió területén tartózkodott volna, elutasíthatja e kérelmet azzal az indokkal, hogy az említett tagállamba való átköltözés, amely azt feltételezi, hogy e gyermek az uniós polgárként őt megillető jogait gyakorolja, nem szolgálja az említett gyermek valós vagy valószínűsíthető érdekét.
- 40 E tekintetben meg kell állapítani egyrészt, hogy a jelen ítélet 20. és 22. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való, minden egyes uniós polgár számára biztosított jog közvetlenül az uniós polgári jogállásból ered, anélkül hogy annak gyakorlása az e jogállásra való hivatkozáshoz fűződő bármilyen érdek bizonyításának lenne alárendelve.
- 41 A Bíróság e tekintetben egyébként korábban már kimondta, hogy valamely nemzetközi jogi elv értelmében, amelyet az uniós jog nem hagyhat figyelmen kívül, a tagállamok nem tagadhatják meg saját állampolgáraiktól a területükre való belépés és ott-tartózkodás jogát, és így ezen állampolgárok ott feltétel nélküli tartózkodási joggal rendelkeznek (lásd ebben az értelemben: 2017. november 14-i Lounes ítélet, C-165/16, EU:C:2017:862, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 Másrészt a Bíróság már pontosította, hogy a kiskorú gyermek hivatkozhat az uniós jog által biztosított szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogra. Valamely tagállam állampolgárának azon jogosultsága, hogy az EUM-Szerződés által garantált jogok és a személyek szabad mozgásával kapcsolatos származékos jogok megillessék, nem rendelhető alá annak a feltételnek, hogy az érintett elérje az ahhoz szükséges cselekvőképességi korhatárt, hogy saját maga tudja gyakorolni az említett jogokat (lásd ebben az értelemben: 2004. október 19-i Zhu és Chen ítélet, EU:C:2004:639, 20. pont).

- 43 Egyébként, noha a Bíróság korábban már kétségtől kimondta, hogy az illetékes hatóságokra hárul az a feladat, hogy az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog iránti kérelmekkel kapcsolatos határozathozatalnál figyelembe vegyék az érintett gyermek mindenek felett álló érdekét, e figyelembevételt nem azért találták ki, hogy a jelen ítélet 26. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett függőségi viszony meglétét, vagy az e cikkben említett származékos tartózkodási jogtól való, közbiztonsági vagy közrendi megfontolásokon alapuló eltérés következményeit értékeljék (lásd ebben az értelemben: 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 71. pont; 2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elengedő források], C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 53. pont). A Bíróság így megállapította, hogy erre a mindenek felett álló érdekre nem a tartózkodási engedély iránti kérelem elutasítása érdekében lehet hivatkozni, hanem épp ellenkezőleg, az e gyermeket az Unió területének elhagyására kötelező határozat meghozatalának megakadályozása érdekében.
- 44 Ennélfogva, olyan esetben, mint az alapügy tárgyát képező eset, ezen illetékes hatóságok – anélkül, hogy jogosulatlanul az érintett gyermek feletti szülői felügyeleti jogot gyakorló személy helyébe lépnének, az e felügyeleti jog gyakorlására vonatkozó intézkedések hiányában, anélkül hogy figyelmen kívül hagynák e gyermek azon lehetőségét, hogy gyakorolja az EUMSZ 20. cikk által számára biztosított jogállásból eredő, a jelen ítélet 42. pontjában felidézett jogait – nem dönthetnek arról, hogy az említett gyermeknek az állampolgársága szerinti tagállamba való áthelyezése e gyermek érdekét szolgálja-e.
- 45 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az a tagállam, amelyhez olyan harmadik országbeli állampolgár nyújt be származékos tartózkodási jog iránti kérelmet, akinek az e tagállam állampolgárságával rendelkező, uniós polgár kiskorú gyermeke tőle függ, és e gyermek a születése óta az említett harmadik országban él, anélkül hogy valaha is az Unió területén tartózkodott volna, nem utasíthatja el e kérelmet azzal az indokkal, hogy az említett tagállamba való átköltözés, amely azt feltételezi, hogy e gyermek az uniós polgárként őt megillető jogait gyakorolja, nem szolgálja az említett gyermek valós vagy valószínűsíthető érdekét.

A harmadik kérdéstről

- 46 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy annak értékelése szempontjából, hogy egy uniós polgár kiskorú gyermek függőségi viszonyban van-e a harmadik országbeli állampolgár szülőjével, meghatározó tényezőnek minősül az, hogy ez utóbbi nem mindig vett részt napi szinten e gyermek gondozásában, még ha kizárólagos felügyeleti joggal is rendelkezik felette, valamint az, hogy az említett gyermek adott esetben az Unió területén telepedhet le a másik, uniós polgár szülőjénél.
- 47 Amint az a jelen ítélet 26–28., 30., 31. és 33. pontjából következik, az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagját csak igen sajátos helyzetekben illeti meg, amikor ezen harmadik országbeli állampolgár és ezen uniós polgár között olyan függőségi viszony áll fenn, amely ahhoz vezethetne, hogy amennyiben nem ismernék el az Unió területén való tartózkodás jogát az említett harmadik országbeli személy számára, az említett uniós polgár kénytelen lenne ez utóbbival tartani és szintén elhagyni e terület egészét, vagy hogy nem léphetne be az állampolgársága szerinti tagállam területére, és ott nem tartózkodhatna.

- 48 Amint az a Bíróság ítélezési gyakorlatából következik, az EUMSZ 20. cikk alapján a tartózkodási jog elismerését a harmadik ország szóban forgó állampolgára és az uniós polgár családtagja közötti függőségi viszony szorosságára tekintettel kell vizsgálni, és ennek során az eset összes körülményét figyelembe kell venni (lásd ebben az értelemben: 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 71. pont; 2018. május 8-i K. A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet, C-82/16, EU:C:2018:308, 72. pont; 2020. február 27-i Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real [Uniós polgár házastársa] ítélet, C-836/18, EU:C:2020:119, 56. pont).
- 49 E tekintetben a Bíróság az ilyen függőségi viszony fennállásának értékelése céljából úgy ítélte meg, hogy figyelembe kell venni e gyermek feletti tényleges felügyelet kérdését, valamint azt a kérdést, hogy az említett gyermekkel kapcsolatos jogi, pénzügyi vagy érzelmi felelősség a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülőt terheli-e. Releváns körülménynek tekintették továbbá az ilyen gyermek életkorát, testi és érzelmi fejlődését, mind az uniós polgár, mind a harmadik országbeli állampolgár szülőjéhez való érzelmi kötődésének fokát, valamint azt, hogy milyen kockázattal járna e gyermek kiegyensúlyozottságára az utóbbtól való elválasztás (2022. szeptember 7-i Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid [Az EUMSZ 20. cikk szerinti tartózkodási jog jellege] ítélet, C-624/20, EU:C:2022:639, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 50 Másodszor, szintén a Bíróság ítélezési gyakorlatából következik, hogy az a pusztán körülmény, hogy gazdasági okokból vagy a családi egységnek az Unió területén történő fenntartása érdekében kívánatosnak tűnhet valamely tagállam állampolgárának, hogy a tagállamok állampolgárságával nem rendelkező családtagjai vele együtt az Unió területén tartózkodhassanak, önmagában nem elégséges annak megállapításához, hogy az uniós polgár kénytelen elhagyni az Unió területét, ha e tartózkodási jogot nem adják meg (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források], C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 51 Ily módon az uniós polgár és a harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja közötti akár vérségi, akár jogi kötelék fennállása nem lehet elegendő az EUMSZ 20. cikk alapján az említett családtag állampolgársága szerinti tagállam területén a származékos tartózkodási jognak az említett családtag számára való elismeréséhez (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források], C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 52 E tényezők összességére tekintettel mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az illetékes hatóságoknak a határozathozataluk időpontjában fennálló helyzetet kell figyelembe venniük, mivel értékelniük kell a döntésük előrelátható következményeit arra nézve, hogy az érintett gyermek ténylegesen is élvezni tudja-e az EUMSZ 20. cikk által számára biztosított jogállásból eredő jogai lényegét. Annak elkerülése érdekében, hogy e gyermeket megfosszák e jogok tényleges élvezetétől, az e hatóságok határozata ellen benyújtott keresetről határozni hivatott nemzeti bíróságok feladata ezenfelül, hogy figyelembe vegyék az e határozatot követően felmerült ténybeli körülményeket (lásd analógia útján: 2018. április 17-i B és Vomero ítélet, C-316/16 és C-424/16, EU:C:2018:256, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 53 Ennélfogva az a tény, hogy *a priori* úgy tűnik, hogy hosszú időn keresztül nem a harmadik országbeli állampolgár szülő látta el az érintett gyermek napi szintű gondozását, és ebből eredően ezen időszak alatt esetleg nem is állt fenn függőségi viszony közöttük, nem tekinthető

meghatározó jellegűnek, mivel ez a tény nem zárja ki, hogy ugyanezen hatóságok vagy nemzeti bíróságok a határozathozataluk időpontjában azt állapítják meg, hogy e gondozás terhét ténylegesen ez a szülő viseli.

- 54 E tekintetben egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság korábban már kimondta, hogy az, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő együtt él a kiskorú uniós polgár gyermekkel, az eltartotti viszony közöttük való fennállásának meghatározása céljából figyelembeveendő egyik releváns tényező, ugyanakkor nem szükséges feltétele annak (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források], C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Önmagában az a tény viszont, hogy az ügy nemzeti bíróság általi elbírálásának időpontjában az említett, harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő látja el az uniós polgár kiskorú gyermek napi szintű gondozását, nem elegendő az eltartotti viszony fennállásának megállapításához, mivel ennek az értékelésnek mindig a releváns körülmények összességének vizsgálatán kell alapulnia.
- 56 Ami ezt követően azt a körülményt illeti, hogy az érintett gyermek egyik szülője valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgár, meg kell állapítani, hogy az ilyen körülmény releváns lenne az EUMSZ 20. cikk alkalmazása szempontjából, ha bizonyítást nyerne, hogy e szülő valóban képes és készen áll arra, hogy napi szinten ténylegesen egyedül vállalja e gyermek ellátását (lásd ebben az értelemben: 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 71. pont).
- 57 Ennélfogva ez a körülmény, még ha bizonyítottnak is tekintjük, önmagában véve nem elegendő annak megállapíthatóságához, hogy nem áll fenn a harmadik országbeli állampolgár szülő és az uniós polgár kiskorú gyermek között olyan függőségi viszony, amelynek alapján ez utóbbi nem tudna az Unió területére beutazni és ott tartózkodni, ha e harmadik országbeli állampolgártól megtagadnák a tartózkodási jogot, így az ilyen megállapításnak szükségszerűen a releváns körülmények egészének vizsgálatán kell alapulnia (2022. május 5-i Subdelegación del Gobierno en Toledo [Családtag tartózkodása – Nem elegendő források] ítélet, C-451/19 és C-532/19, EU:C:2022:354, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Noha főszabály szerint a harmadik országbeli állampolgár szülő feladata az, hogy az EUMSZ 20. cikkre alapított tartózkodási jogát alátámasztó, és különösen az azt valószínűsítő információkat megadja, hogy a tartózkodás megtagadása esetén a gyermek az Unió területének elhagyására kényszerülne, attól még – az ilyen tartózkodási jognak az ezen állampolgár általi megszerzéséhez szükséges feltételek értékelésének keretében – az illetékes nemzeti hatóságoknak kell ügyelniük arra, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó nemzeti szabályozás alkalmazása ne veszélyeztethesse az EUMSZ 20. cikk hatékony érvényesülését (2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 76. pont).
- 59 Így az ilyen, bizonyítási teherre vonatkozó nemzeti szabályozás alkalmazása az érintett tagállam hatóságait nem mentesíti attól, hogy a harmadik ország állampolgára által nyújtott információk alapján elvégezzék a szükséges vizsgálatot annak meghatározása érdekében, hogy hol lakik az e tagállam állampolgárságával rendelkező szülő, és megvizsgálják egyrészt, hogy valójában képes-e és készen áll-e arra, hogy napi szinten ténylegesen egyedül viselje gondját a gyermeknek, vagy sem, másrészt létezik-e vagy sem a gyermek és a harmadik országbeli állampolgár szülő között olyan függőségi viszony, hogy ez utóbbi tartózkodási jogát megtagadó határozat a gyermeket

megfosztja az uniós polgárként megillető jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől (lásd analógia útján: 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 77. pont).

- 60 Végül a jelen ítélet 48–50. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az a tény, hogy a harmadik országbeli állampolgár szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik a kiskorú gyermek felett, releváns, de nem meghatározó tényező a tényleges függőségi viszony fennállásának értékelése szempontjából, amely – mint az a jelen ítélet 51. pontjából kitűnik – nem eredhet közvetlenül a harmadik országbeli állampolgár szülő és az uniós polgár kiskorú gyermeke közötti jogi kötelékből.
- 61 A fenti megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy annak értékelésénél, hogy egy uniós polgár kiskorú gyermek függőségi/eltartotti viszonyban van-e a harmadik országbeli állampolgár szülőjével, az érintett tagállam a releváns körülmények egészét köteles figyelembe venni, anélkül hogy meghatározónak lehetne tekinteni e tekintetben azt a tényt, hogy nem mindig a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő látta el napi szinten e gyermek gondozását, de jelenleg őt illeti a kizárólagos felügyeleti jog, vagy azt a tényt, hogy az uniós polgár másik szülő el tudná látni az említett gyermek tényleges napi szintű gondozását.

A költségekről

- 62 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az a körülmény, hogy egy európai uniós polgár kiskorú gyermek, aki valamely tagállam állampolgárságával rendelkezik, születése óta e tagállam területén kívül él, és soha nem tartózkodott az Unió területén, nem zárja ki, hogy egy harmadik ország állampolgárságával rendelkező egyik szülője, akitől e gyermek függ, az e cikkben alapuló származékos tartózkodási jogot élvezhessen, amennyiben bizonyításra kerül, hogy az említett gyermek az állampolgársága szerinti tagállam területére e szülő társaságában be fog utazni és ott fog tartózkodni.**
- 2) Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy az a tagállam, amelyhez olyan harmadik országbeli állampolgár nyújt be származékos tartózkodási jog iránti kérelmet, akinek az e tagállam állampolgárságával rendelkező, európai uniós polgár kiskorú gyermeke tőle függ és e gyermek a születése óta az említett harmadik országban él, anélkül hogy valaha is az Unió területén tartózkodott volna, nem utasíthatja el e kérelmet azzal az indokkal, hogy az említett tagállamba való átköltözés, amely azt feltételezi, hogy e gyermek az uniós polgárként őt megillető jogait gyakorolja, nem szolgálja az említett gyermek valós vagy valószínűsíthető érdekét.**

- 3) Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy annak értékelésénél, hogy egy európai uniós polgár kiskorú gyermek függőségi viszonyban van-e a harmadik országbeli állampolgár szülőjével, az érintett tagállam a releváns körülmények egészét köteles figyelembe venni, anélkül hogy meghatározónak lehetne tekinteni e tekintetben azt a tényt, hogy nem mindig a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő látta el napi szinten e gyermek gondozását, de jelenleg őt illeti a kizárólagos felügyeleti jog, illetve azt a tényt, hogy az uniós polgár másik szülő el tudná látni az említett gyermek tényleges napi szintű gondozását.

Aláírások